Noktalama — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 9 soru

Yazılı anlatımda bazı işaretler, okurun metni nasıl anlamlandıracağını etkiler. Bir düşüncenin sınırlarını belirlemek, duygunun gücünü göstermek ve cümleler arasındaki ilişkiyi düzenlemek için bu işaretlerden yararlanılır. Bu nedenle aynı sözcük dizisi, farklı işaretlerle kullanıldığında farklı bir yapı kazanabilir.

1. Bu parçaya göre noktalama işaretleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Noktalama işaretleri, yazılı anlatımın anlam ve yapısını belirginleştirir.

B) Noktalama işaretleri, yalnızca cümlelerin uzunluğunu denetlemek için kullanılır.

C) Noktalama işaretleri, bütün metinlerde aynı duygusal etkiyi oluşturur.

D) Noktalama işaretleri, sözcüklerin sözlük anlamlarını değiştirmek amacıyla kullanılır.

E) Noktalama işaretleri, yalnızca cümleler arasındaki zaman ilişkisini gösterir.

2. “Bir metinde soru anlamı taşıyan ifadelerin ardından kullanılan işaret, okurun cümleyi bildirme değil sorgulama amacıyla okumasını sağlar.” Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Soru anlamı taşıyan ifadelerden sonra soru işareti kullanılmalıdır.

B) Her cümlenin sonunda soru işareti kullanılmalıdır.

C) Soru işareti yalnızca soru eki bulunan cümlelere konulmalıdır.

D) Soru anlamı, cümlenin sonunda kullanılan noktayla gösterilmelidir.

E) Soru işareti, cümledeki bütün anlam ilişkilerini açıklamalıdır.

Bir yazar, metnindeki duygusal yoğunluğu yalnızca seçtiği sözcüklerle kurmaz. Korku, şaşkınlık ya da sevinç gibi güçlü durumlarda cümlenin sonuna getirilen işaret de anlatımın tonunu belirler. Böylece okur, cümlenin yalnızca bilgi vermediğini, aynı zamanda belirgin bir duygu taşıdığını fark eder.

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Güçlü duyguların yazılı anlatımdaki görünümü, cümle sonundaki işaretle desteklenebilir.

B) Duygusal yoğunluk, yazılı anlatımda yalnızca sözcük seçimiyle oluşturulabilir.

C) Güçlü duygular anlatılırken cümle sonundaki işaretin hiçbir etkisi yoktur.

D) Cümle sonundaki işaretler, metinlerde yalnızca bilgi verme amacına hizmet eder.

E) Korku ve sevinç bildiren bütün cümleler aynı anlatım tonunu taşır.

Bir yazıda noktalama işaretlerinin seçimi, cümlenin kuruluşuyla yakından ilgilidir. Açıklama yapılacağı önceden sezdirildiğinde okuyucu, ardından gelecek bilgiyi bekler. Listeleme sırasında ise ögelerin birbirine karışmaması gerekir. Böylece işaretler, metnin yalnız görünüşünü değil, okunma biçimini de düzenler.

4. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Noktalama işaretleri, cümle içindeki ilişkilerin daha kolay kavranmasını sağlar.

B) Açıklama içeren her cümlede listeleme işaretlerinden yararlanılır.

C) Listeleme yapılması, açıklama yapılmasını bütünüyle gereksiz kılar.

D) Noktalama işaretlerinin görevi yalnızca metnin görsel düzenini sağlamaktır.

E) Bir metnin okunma biçimi, cümle kuruluşundan tamamen bağımsızdır.

5. “Ne güzel bir haber aldık!” cümlesinde anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Haberin güzel olup olmadığı konusunda bilgi istenmektedir.

B) Haber karşısında güçlü bir sevinç duyulmaktadır.

C) Haberin daha sonra açıklanacağı bildirilmektedir.

D) Haberin doğruluğu konusunda kuşku duyulmaktadır.

E) Haberin yalnızca belirli kişilerce bilindiği belirtilmektedir.

I. Toplantıda üç belge incelendi: tutanak, rapor ve çizelge. II. Müdür, “Yarın erken geliniz.” dedi. III. Bu kısaltmanın doğru biçimi TDK.'dir. IV. Sınıfta şu soru soruldu: “Metnin ana düşüncesi nedir?” V. Çocuk, “Ne kadar güzel!” diye bağırdı.

6. Numaralanmış cümlelerin hangisinde kısaltmaların yazımıyla ilgili yanlışlık vardır?

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV.

E) V.

Bir cümlenin sonunda kullanılacak işaret, yalnızca cümlenin uzunluğuna göre belirlenmez. Cümlenin soru bildirmesi, güçlü bir duygu taşıması ya da yargıyı tamamlaması dikkate alınır. ---- Böylece okuyucu, cümlenin nasıl anlaşılması gerektiğine ilişkin bir ipucu edinir.

7. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Bu üç durum için aynı işaretin kullanılması zorunlu değildir.

B) Bütün cümlelerin sonunda yalnızca nokta kullanılmalıdır.

C) Cümlenin uzunluğu, anlamından daha belirleyici bir ölçüttür.

D) Soru anlamı taşıyan cümlelerde herhangi bir işarete gerek yoktur.

E) Güçlü duygular, cümlenin sonunda hiçbir biçimde gösterilemez.

I. Rehber, “İzlenecek yol şudur: önce köprüye, sonra kuleye gideceğiz.” dedi. II. Çantama kalem, silgi ve cetvel koydum. III. Bu akşam hava çok serin! IV. Toplantı yarın saat dokuzda mı başlayacak? V. Öğretmen konuyu şöyle açıkladı, cümlelerin sonuna uygun işaret getirilir.

8. Numaralanmış cümlelerin hangisinde iki noktanın kullanımıyla ilgili yanlışlık vardır?

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV.

E) V.

Bir metnin akışı, yalnızca sözcüklerin seçimiyle kurulmaz. Alıntıların sınırlarının gösterilmesi, açıklamaların okuyucuya hazırlanması ve sıralanan ögelerin birbirinden ayrılması da anlamın kurulmasına yardım eder. Bu görevler birbirinden farklı olsa da hepsi yazılı anlatımın daha düzenli ve anlaşılır olmasını sağlar. İşaretlerin değerini belirleyen, onların cümledeki işlevidir.

9. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Noktalama işaretlerinin işlevi, cümlede üstlendikleri göreve göre değişebilir.

B) Alıntılar, açıklamalar ve sıralamalar aynı işaretle gösterilmelidir.

C) Yazılı anlatımın anlaşılması yalnızca sözcük seçimine bağlıdır.

D) Bir işaretin değeri, cümledeki görevinden bağımsız olarak belirlenir.

E) Açıklamaların düzenlenmesi, alıntıların sınırlandırılmasından daha önemlidir.

Cevap Anahtarı

1. A	2. A	3. A	4. A	5. B
6. C	7. A	8. E	9. A	

Çözümler

1. Parçada işaretlerin anlamı, duyguyu ve yapıyı belirginleştirdiği belirtilmektedir. Bu nedenle A seçeneği ulaşılabilecek yargıdır; B, C, D ve E parçadaki işlevi gereksiz biçimde daraltmakta veya değiştirmektedir.

2. Cümle, soru anlamının yalnızca soru ekiyle sınırlı olmadığını ve bu anlamı taşıyan ifadelerden sonra ilgili işaretin kullanıldığını anlatmaktadır. C seçeneği kapsamı daraltarak cümlede bulunmayan bir sınırlama getirmektedir.

3. Parça, güçlü duyguların sözcüklerin yanı sıra cümle sonunda kullanılan işaretle de yansıtılabildiğini belirtmektedir. B yalnızca sözcükleri öne çıkarır, diğer seçenekler ise bu işaretin duygu belirtme işlevini reddeder veya geneller.

4. Parça, açıklama ve listeleme gibi farklı kuruluşların uygun işaretlerle belirginleştirildiğini anlatmaktadır. Bu nedenle işaretlerin cümle içindeki ilişkilerin kavranmasını kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılır; D seçeneği ise parçadaki işlevi yalnız görsel düzenle sınırlar.

5. Cümledeki ünlem, söylenen sözün güçlü bir duyguyla kurulduğunu gösterir. “Ne güzel” ifadesi de bu duygunun sevinç olduğunu düşündürür; A seçeneği ise cümleyi soru cümlesi gibi yorumlamaktadır.

6. Kısaltmaların sonuna genellikle nokta konur; ancak verilen cümlede ek, kısaltmanın yazımıyla uyumsuz biçimde gösterilmiştir. Diğer cümlelerde iki nokta, tırnak ve ünlem kullanımları görevlerine uygundur.

7. Parçada soru, güçlü duygu ve tamamlanmış yargı için farklı durumların dikkate alındığı söylenmektedir. Bu düşünceyi en iyi tamamlayan ifade, bu durumlarda aynı işaretin zorunlu olmadığını belirtir; diğer seçenekler parçadaki açıklamayı açıkça tersine çevirmektedir.

8. Açıklama yapılacak cümlenin ardından iki nokta kullanılır. V. cümlede açıklama, iki nokta yerine virgülle başlatılmıştır; I. cümlede iki nokta açıklamadan önce doğru yerde kullanılmıştır.

9. Parça, alıntı, açıklama ve sıralama gibi farklı görevlerin farklı işaretleme ihtiyaçları doğurduğunu belirtmektedir. Bu yüzden işaretlerin işlevinin cümledeki görevlerine göre değişebileceği söylenebilir; B seçeneği ise farklı görevleri tek işarette birleştirerek parçaya aykırı bir genelleme yapmaktadır.